

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 907)

Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu, Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili Hatay Milletvekili Nihat Matkap ile Bursa Milletvekili Yılmaz Ovalı'nın Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ile Ankara Milletvekili M. Vehbi Dinçerler'in 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/1581, 2/1580)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

10.6.1983 tarih ve 2839 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bir geçici madde eklenmesine dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygularımızla arz ederiz.

21.11.1995

Güneş Müftüoğlu
Zonguldak
DYP Grubu Başkanvekili

Nihat Matkap
Hatay
CHP Grubu Başkanvekili

Yılmaz Ovalı
Bursa

GENEL GEREKÇE

4125 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Siyasî Partiler Kanunu ve Milletvekili Seçimi Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin Kanunun bazı hükümlerinin Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olması nedeniyle ortaya çıkan boşluğun giderilmesi ve uygulamada tereddütlere meydan verilmemesi için yasal düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır.

Diğer taraftan XX nci Dönem Milletvekili Genel Seçiminde bir seçim çevresinde kullanılan geçerli oyların toplamının % 10 undan az oy alan siyasî partilere ve bağımsız adaylara milletvekilliği tahsis edilmemesinin öngörülmesi suretiyle seçim çevrelerinde de ülke genelinde uygulanan barajla paralellik sağlanması ve böylece yönetimde istikrar-temsilde adalet ilkesine işlerlik kazandırılması amaçlanmaktadır. Nitekim, Anayasa Mahkemesi 18.11.1995 tarih ve 1995/54-59 sayılı Kararında; "Sistemin doğasından kaynaklanan ve yüzdelerle konulan barajlar, ülke yönünden, seçme ve seçilme hakkını sınırlayıcı, olağandışı ölçülere varmadıkça uygulanabilir, kabul edilebilir ve aykırılığından söz edilemez belirlemelerdir. Yasama Organının Anayasal çerçeveye bağlı kalarak takdir ettiği sınırlama ve aşırı sayılmayacak düzeydeki baraja rakam ve oran olarak elatmak, yargısal denetimin amacıyla bağdaşmaz. Kaldı ki % 10' luk baraj yönetimde istikrar ilkesine uygundur ve temsilde adalet ilkesiyle de bağdaşmaktadır." demektedir.

Anayasa Mahkemesinin bölge barajlarını iptal gerekçesi her seçim çevresi için ayrı ve yeni bir barajın getirilmesi, nüfusu fazla illerin çevre barajlarının düşük olması, nüfusu az olan seçim bölgelerinde ise tersine yüksek olması, böylece bir seçim çevresinde daha düşük oranla bir siyasal partinin ya da bağımsız adayın kazanma imkânına karşılık, iki ya da üç milletvekili çıkaracak bir çevrede kazanabilmek için % 25 gibi bir oranın aranacağı, seçim bölgeleri arasındaki bu adaletsizliği temsilde adalet ilkesine uymadığı noktasında toplanmaktadır.

Yeni düzenlemeyle bu mahsurlar ortadan kaldırılmakta ve ülke barajına eşit bütün seçim çevrelerinde aynı olan bölge barajı getirilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini tensiplerinize arz ederim.

Saygılarımla.

21.11.1995

M. Vehbi Dinçerler

Ankara

GEREKÇE

1. Anayasada yeralan temsilde adalet ilkesine yakınlaşma amaçlanmıştır.
2. Parlamenter temsili sistemin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

ANKARA MİLLETVEKİLİ M. VEHBI DİNÇERLER'İN TEKLİFİ

2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. – 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 33 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında yeralan yüzde 10 ibareleri yüzde 5 olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2. – Bütün Mær'i kanunlarda yeralan genel baraj rakamı yüzde 5 olarak uygulanır.

MADDE 3. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

22.11.1995

Esas No. : 2/1581; 2/1580

Karar No. : 27

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımızca, 22.11.1995 tarihinde Komisyonumuza gönderilen DYP Grup Başkanvekili Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu; Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili Hatay Milletvekili Nihat Matkap ile Bursa Milletvekili Yılmaz Ovalı'nın; Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi, Genel Kurulun 22.11.1995 tarihli 38 inci Birleşiminde alınan tavsiye kararı üzerine Komisyonumuzun aynı tarihli toplantısında incelenmeye başlanmıştır.

Bu toplantıda, 22.11.1995 tarihinde Komisyonumuza gönderilen Ankara Milletvekili Vehbi Dinçerler'in; 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi, İçtüzüğün 27 nci maddesinde yer alan "Komisyon gündemine hakimdir" ilkesi doğrultusunda gündeme alınmış; bunun sonucunda her iki teklifin birleştirilerek görüşülmesi ve daha geniş kapsamlı olan 2/1581 sayılı Teklifin görüşmelere esas alınması kabul edilmiştir.

Komisyonumuz, Teklifi, gerekçesi doğrultusunda olumlu bulmuş; tümü üzerindeki görüşmeler tamamlandıktan sonra maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Komisyonumuz, Teklifin 1, 4 ve 5 inci maddelerini aynen kabul etmiştir.

Komisyonumuz, Anayasa Mahkemesinin E : 1995/54; K : 1995/59 sayılı ve 18.11.1995 tarihli Kararı doğrultusunda, Teklifin 2 nci maddesiyle düzenlenen 10.6.1983 Tarih ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesi ile beşinci fıkrasını yeniden düzenlenmiş ve son fıkrasını yürürlükten kaldırmıştır.

Komisyonumuz, Teklifin 3 üncü maddesi ile 10.6.1983 Tarih ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununa eklenen Geçici 14 üncü maddeyi aynen kabul etmiş; ancak, seçime katılan siyasi partiler ve bağımsız adaylardan hiç birisinin bu maddede yer alan oranı aşamamaları halinde uygulanacak hükümlü madde metnine eklemiştir.

Komisyonumuz, konunun önemine binaen, Teklifin, İçtüzüğü'nün 53 üncü maddesine göre Genel Kurulda öncelikle görüşülmesinin istenmesini öngören bir önergeyi de kabul etmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü
<i>E. Ekrem Ceyhan</i>	<i>Güneş Müftüoğlu</i>
Balıkesir	Zonguldak
Kâtip	Üye
<i>Rahmi Özer</i>	<i>H. Fecri Alpaslan</i>
Çanakkale	Ağrı
	(Muhalifim Şerhim Ektedir)
Üye	Üye
<i>Cemil Erhan</i>	<i>M. Vehbi Dinçerler</i>
Ağrı	Ankara
	(Muhalefet Şerhim Eklidir)
Üye	Üye
<i>Yüksel Yalova</i>	<i>Hasan Akyol</i>
Aydın	Bartın
(Muhalefet Şerhim Eklidir)	
Üye	Üye
<i>Nevzat Ayaz</i>	<i>Hasan Korkmazcan</i>
Çankırı	Denizli
	(Muhalefet Açıklaması Eklidir)
Üye	Üye
<i>Lütfü Esengün</i>	<i>Hüseyin Aksoy</i>
Erzurum	Eskişehir
(Muhalifim)	
Üye	Üye
<i>İ. Kaya Erdem</i>	<i>Coşkun Gökcalp</i>
İzmir	Kırşehir
(Muhalefet Şerhim Eklidir)	

Üye
Mehmet Keçeciler
Konya
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

Üye
Osman Seyfi
Nevşehir

Üye
Halil Başol
Tekirdağ

Üye
Hasan Aşar
Konya

Üye
C. Sadık Keseroğlu
Sinop

MUHALEFET ŞERHİ

a) Teklifin 3 üncü maddesi ile 20 nci dönem Milletvekiliği seçimi için % 10 seçim çevresi barajı getirilmektedir. Oysa Anayasa Mahkemesinin 21 Kasım 1995 günlü mükerrer Resmî Gazete'de yayımlanan 1995/54 Esas 1995/59 Karar Sayılı kararında aynen "Anayasa'nın amaçladığı "yönetimde istikrar ilkesi" için Milletvekili seçimlerinde bir ilke barajı öngörülmüşken ayrıca her seçim çevresi için yeni bir barajın getirilmesi "temsilde adalet" ilkesiyle bağdaşmaz." denilmektedir. Bu şekilde getirilmek istenen çevre barajı Anayasanın 67 ve 76 ncı maddelerine ve bu yolla ikinci maddesine aykırı olduğundan,

b) Ayrıca 24 Aralık 1995'de yapılması kararlaştırılan seçimlerin yapılmasını tehlikeye sokma ihtimali bulunduğu ve kararlaştırılmış bir seçime gidilirken kaide değiştirmeyi hukuk ve adalet ilkeleriyle bağdaştıramıyacağımızdan,

c) Teklifin 1 inci maddesi ile düzenlenen hususun YSK Kararı ile geçerliliği kalmadığından,

d) Seçim süreci başlamış ve seçim takviminde belirlenen bazı uygulamalar geride kalmışken yeniden kural koyma, kural değiştirme ve seçim kampanyasını belirsizliklerle gölgeleme sonucu doğuracağından,

Komisyona kararına muhalifiz. Teklifin tümüyle reddi uygundur.

Saygılarımızla.

22 Kasım 1995 Saat : 19.00

İ. Kaya Erdem
İzmir
Yüksel Yalova
Aydın
Vehbi Dinçerler
Ankara

Mehmet Keçeciler
Konya
Fecri Alpaşan
Ağrı
Hasan Korkmazcan
Denizli

DOĞRU YOL PARTİSİ GRUP BAŞKAN-
VEKİLİ ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ
GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU, CUMHURİYET
HALK PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLİ
HATAY MİLLETVEKİLİ NİHAT MATKAP
İLE BURSA MİLLETVEKİLİ YILMAZ
OVALI'NIN TEKLİFİ

**Milletvekili Seçimi Kanununda Deği-
şiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi**

MADDE 1. – 10.6.1983 tarih ve 2839 sa-
yılı Milletvekili Seçimi Kanununun 4 üncü
maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde de-
ğiştirilmiştir.

“Son Genel Nüfus Sayımı ile belli olan
Türkiye nüfusu, birinci fıkradaki illere verilen
milletvekili sayısı çıkarıldıktan sonra kalan
milletvekili sayısına bölünmek suretiyle bir sa-
yı elde edilir. İl nüfusunun bu sayıya bölünme-
si ile her ilin ayrıca çıkaracağı milletvekili sa-
yısı tespit olunur.”

MADDE 2. – 10.6.1983 tarih ve 2839 sa-
yılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 üncü
maddesinin 3 üncü fıkrasının 1 inci cümlesi
aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve son fıkrası
yürürlükten kaldırılmıştır.

“Seçime katılmış olan siyasî partilerin ve
bağımsız adayların adları alt alta ve aldıkları
geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır.”

MADDE 3. – 10.6.1983 tarih ve 2839 sa-
yılı Milletvekili Seçimi Kanununa aşağıdaki
geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 14. – XX nci Dönem
Milletvekili Genel Seçiminde bir seçim çevre-
sinde kullanılan geçerli oyların toplamının %
10 undan az oy alan siyasî partilere ve bağım-
sız adaylara milletvekilliği tahsis edilmez.

**ANAYASA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

**Milletvekili Seçimi Kanununda Deği-
şiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi**

MADDE 1. – 10.6.1983 tarih ve 2839 sa-
yılı Milletvekili Seçimi Kanununun 4 üncü
maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde de-
ğiştirilmiştir.

“Son Genel Nüfus Sayımı ile belli olan
Türkiye nüfusu, birinci fıkradaki illere verilen
milletvekili sayısı çıkarıldıktan sonra kalan
milletvekili sayısına bölünmek suretiyle bir
sayı elde edilir. İl nüfusunun bu sayıya bölün-
mesi ile her ilin ayrıca çıkaracağı milletvekili
sayısı tespit olunur.”

MADDE 2. – 10.6.1983 tarih ve 2839 sa-
yılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 üncü
maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesi
ile beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştiril-
miş ve son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Seçime katılmış siyasî partilerin ve ba-
ğımsız adayların adları alt alta ve aldıkları ge-
çerli oy sayıları da hizalarına yazılır.

Seçime katılan siyasî partilerden hiç biri-
si yukarıdaki maddede yazılı oranı aşamamış
ise milletvekilleri üçüncü ve dördüncü fıkra
hükümlerine göre paylaştırılır.

MADDE 3. – 10.6.1983 tarih ve 2839 sa-
yılı Milletvekili Seçimi Kanununa aşağıdaki
geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 14. – XX nci Dönem
Milletvekili Genel Seçiminde bir seçim çevre-
sinde kullanılan geçerli oyların toplamının %
10 undan az oy alan siyasî partilere ve bağım-
sız adaylara milletvekilliği tahsis edilmez. An-
cak seçime katılan siyasî partiler ve bağımsız
adaylardan hiç biri bu oranı aşamamış ise mil-
letvekilleri 10.6.1983 Tarih ve 2839 Sayılı

(Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu, Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili Hatay Milletvekili Nihat Matkap ile Bursa Milletvekili Yılmaz Ovalı'nın Teklifi)

(Anayasa Komisyonun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Milletvekili Seçimi Kanununun 34 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları hükümlerine göre paylaşılır.

MADDE 4. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

